بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران
ژمارە (٥٠) لە ٢٠٢٠/٥/٥

پشتبەست بە ئەحکامی ماددەی (هەشتەم) لە یاسای ئەنجوومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان ژمارە (٣)ی ساڵی ١٩٩٢ هەموارکراو، و لە پێناوی کەمکردنەوەی خەرجییەکان و زیادکردنی داهاتی گشتی و دابینکردنی مووچە و شایستەی دارایی مووچەخۆرانی هەرێمی کوردستان، و لەبەر ڕۆشنایی کۆنووسی کۆبوونەوەی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (٢٧) لە ٢٠٢٠/٥/٥، ئەنجومەنی وەزیران بڕیاری دا بە:

یەکەم: لە بواری کەمکردنەوەی خەرجییەکان:

١. خەرجکردنی تەنها ڕێژەیەک لە مووچە و دەرماڵەی خاوەن وەزیفە باڵاکان و پلە تایبەتەکان لە بوارەکانی خزمەتی شارستانی و سەربازیی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ لە گشت دامەزراوەکانی هەرێمی کوردستان لە (سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان و حکومەتی هەرێم و سەرۆکایەتی و ئەندامانی پەرلەمان و ئەنجومەنی دادوەریی و سەرجەم دادوەران و داواکارانی گشتی و ئەنجومەنی پارێزگا و ئاسایشی گشتی و ئەنجومەنی ئاسایش) و ئەوانەی بەو پلانە خانەنشین کراون یان خانەنشین دەبن.

٢. جێبەجێکردنی بڕگەی (١)ی سەرەوە بەپێی خشتەیەک دەبێت لە چوارچێوەی ڕێنماییەک کە لەلایەن وەزارەتی دارایی و ئابوورییەوە بە هەماهەنگی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران دەردەچێت و لە مووچەی مانگی شوباتی ساڵی ٢٠٢٠ دوە جێبەجێ دەکرێت. بۆ خانەنشینانی ئەو پلانە لەگەڵ خەرجکردنی مووچەی مانگی شوباتی ساڵی ٢٠٢٠ی فەرمانبەران دەکەوێتە بواری جێبەجێکردنەوە.

٣. خەرجکردنی تەنیا مووچەی بنەڕەتی بۆ ئەو خاوەن وەزیفە باڵا و پلە تایبەتانەی کە لە بەڕێوەبەری گشتی بەرەو سەرەوەن و سەرۆکی یەکە کارگێڕییەکان لە پارێزگار و قایمقام و بەڕێوەبەری ناحیە کە (معوم)ن، و پێویستە لەسەر وەزارەتی دارایی و ئابووری بە هەماهەنگی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران لە ماوەی (٣٠) سی ڕۆژ لە ڕێکەوتی گەیشتنی ئەم بڕیارە بە وەزارەتیان، چارەنووسی وەزیفییان لە چوارچێوەی یاسای چاکسازیی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٠ یەکلایی بکاتەوە.

٤. پێویستە وەزارەتی دارایی و ئابووری لەگەڵ خەرجکردنی مووچەی مانگی شوباتی ساڵی ٢٠٢٠و بەدواوە مووچە تەنیا بۆ ئەو کەسانە خەرج بکات کە لە داتابەیسی تۆماری بایۆمەتری مووچەخۆرانی هەرێمی کوردستان تۆمارکراون.

٥. کەمکردنەوەی بودجەی بەکاربردن (التشغيلية) بۆ نزمترین ئاست بە جۆرێک تەنیا بوارە سەرەکییەکانی خەرجی بگرێتەوە وەکو (بواری دابینکردنی دەرمان و پێداویستی پزیشکی و تاقیگەیی و خواردنی نەخۆشخانە و زیندانییەکان و خانەی بەساڵاچووان و نەوجەوانان و منداڵان و شێڵتەرەکانی ژنان و پاککردنەوەی شار و شارۆچکەکان و نەخۆشخانەکان و پێداویستییەکانی ئاو و کرێی وێستگەکانی بەرهەمهێنانی کارەبا و چاککردنەوەی ڕێگاوبانەکان) و پێدانی دەسەڵات بە بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری بۆ دەرکردنی ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاریی جێبەجێکردنی ئەم بڕگەیە بە هەماهەنگی لەگەڵ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران.

٦. پەیڕەوکردنی سیستمی نوێی ئۆنلاین، کە لەلایەن تیمی ڕاوێژکاریی لە نووسینگەی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران ئامادەکراوە، بۆ خەرجکردنی بودجەی بەکاربردن (التشغيلية) لە پێناو برەودان بە شەفافییەت و کەمکردنەوەی ڕۆتین.

٧. ڕاگرتنی هەموو جۆرە خەرجییەک لەسەر بودجەی وەبەرهێنان (پرۆژەی وەزارەتەکان و پەرەپێدانی پارێزگاکان و پرۆژەکانی دیکەی بودجە جۆراوجۆرەکان).

٨. پێداچوونەوە بە نەسریە و پێشینەی وەزارەت و سەرجەم دامەزراوەکانی هەرێم لەلایەن سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و وەزارەتی دارایی و ئابووری بە ئاڕاستەی کەمکردنەوەی بۆ نزمترین ئاست.

٩. ڕاگرتنی هەموو جۆرە خەرجییەکی ڕاستەوخۆی وەزارەت و دەستە و لایەنەکانی نەبەستراو بە وەزارەت لەسەر بەشە داهاتی خۆیان.

١٠. پێداچوونەوە بە خەرجییەکانی خزمەتگوزاریی بواری نەوت و گاز لەلایەن وەزارەتی سامانە سروشتییەکان و بە هەماهەنگی وەزارەتی دارایی و ئابووری و لەژێر چاودێری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران.

١١. وەزارەتی دارایی و ئابووری بە هەماهەنگی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاریی جێبەجێکردنی ئەو بڕگانەی سەرەوە دەردەکات.

دووەم: لە بواری ڕێکخستنەوە و زیادکردنی داهات:

١. ڕێکخستنەوەی ئەو خزمەتگوزاریيانەی لەلایەن کەرتی تایبەتەوە بە شێوەی گرێبەست لە دەروازە سنوورییەکان پێشکەش دەکرێن بە جۆرێک، دەبێت داهاتی ئەو خزمەتگوزاریيانە بۆ بەرژەوەندی گشتی بێت. بۆ ئەم مەبەستەش، پێویستە لەسەر لیژنەی پێکهاتوو بەپێی فەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران/

سەرۆکایەتی دیوان ژمارە (٧٠٧) لە ٢٠٢٠/٣/٢٢ بە سەرۆکایەتی بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری کاری پێویست ئەنجام بدات و ڕاپۆرتی کۆتایی خۆیان پێشکەش بە ئەنجومەنی وەزیران بکەن لە ماوەیەک کە لە ٢٠٢٠/٦/١٥ تێپەڕ نەکات.

٢. هەڵوەشاندنەوەی سەرجەم ئەو لێخۆشبوونانەی کە دراون لە ڕەسمی گومرگ و باج کە لەگەڵ یاسا و ڕێنماییەکاندا ناگونجێن. بۆ ئەم مەبەستەش، پێویستە لەسەر لیژنەی پێکهاتوو بەپێی فەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران/ سەرۆکایەتی دیوان ژمارە (٧٠٨) لە ٢٠٢٠/٣/٢٢ بە سەرۆکایەتی بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری کاری پێویست ئەنجام بدات و ڕاپۆرتی کۆتایی خۆیان پێشکەش بە ئەنجومەنی وەزیران بکەن لە ماوەیەک کە لە ٢٠٢٠/٦/١٥ تێپەڕ نەکات.

٣. کۆنترۆڵکردنی دەروازە سنوورییەکان بە مەبەستی ڕێگری لە هەر کارێکی نایاسایی کە زیان بە داهاتی گشتی بگەیەنێت. بۆ ئەم مەبەستەش، پێویستە لەسەر لیژنەی هەمیشەیی پێکهاتوو بەپێی فەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران/ سەرۆکایەتی دیوان/ فەرمانگەی یاسایی ژمارە (٢٩٠٩) لە ٢٠٢٠/٣/٢٢ بە سەرۆکایەتی بەڕێز وەزیری ناوخۆ کاری پێویست ئەنجام بدات و ڕاپۆرتی بەردەوامی خۆیان سەبارەت بە بەرەوپێشچوون و ئاستەنگەکان پێشکەش بە ئەنجومەنی وەزیران بکەن.

٤. پابەندکردنی کۆمپانیا ناوخۆییەکانی بواری نەوت و گاز، کۆمپانیاکانی بواری پاراستنی ئاسایش و کۆمپانیاکانی بواری پەیوەندی و ئینتەرنێت و پرۆژەکانی نیشتەجێبوون بە پێدانی باج لە چوارچێوەی یاسا و ڕێنماییەکاندا. بۆ ئەم مەبەستەش، پێویستە لەسەر لیژنەی پێکهاتوو بەپێی فەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران/ سەرۆکایەتی دیوان ژمارە (٧٠٦) لە ٢٠٢٠/٣/٢٢ بە سەرۆکایەتی بەڕێز سکرتێری ئەنجومەنی وەزیران کاری پێویست ئەنجام بدات و ڕاپۆرتی کۆتایی خۆیان پێشکەش بە ئەنجومەنی وەزیران بکەن لە ماوەیەک کە لە ٢٠٢٠/٦/١٥ تێپەڕ نەکات.

٥. ڕێکخستنەوەی میکانیزم و ئەو لایەنانەی کە ڕسوماتی خزمەتگوزاریی وەزارەتەکان بە شێوەی گرێبەست کۆدەکەنەوە، بە جۆرێک کە لە خزمەتی بەرژەوەندیی گشتیدا بێت. بۆ ئەم مەبەستەش، لیژنەی پێکهاتوو بەپێی بڕیاری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران/ ئەنجومەنی ئابووری ژمارە (٢٤٠٩) لە ٢٠٢٠/٣/١ بە سەرۆکایەتی بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران کاری پێویست ئەنجام دەدات.

٦. سەپاندنی باج لەسەر هاوردەکردن و پاڵاوتنی بەرهەمە نەوتییەکان لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی باجەکان و خانووبەرەی میری و بە هەماهەنگی وەزارەتی سامانە سروشتییەکان و لەبەر ڕۆشنایی یاسا بەرکارەکان.

٧. پێویستە لەسەر وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە ماوەیەکی گونجاودا کە لە ٢٠٢٠/٦/١٥ تێپەڕ نەکات ڕاپۆرتێک بەرزبکاتەوە بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران سەبارەت بە پۆلێنی سەرجەم ئەو زەویە کشتوکاڵییانە کە زێدەڕۆییان لەسەر کراوە، سەرەڕای پێداچوونەوەی ئەو زەویە کشتوکاڵییانەی بە گرێبەست بەکرێدراون لە ڕووی نرخ و شێوازی گرێبەست بۆ ئەوەی وەک سامانێکی نیشتمانیی مامەڵەیان پێوە بکرێت.

٨. هەڵوەشاندنەوەی تەرخانکردنی زەوی لەلایەن دەستەی وەبەرهێنان بۆ ئەو پرۆژانەی مۆڵەتی وەبەرهێنانیان پێدراوە، بەڵام دەستیان بە جێبەجێکردنی پرۆژەکان نەکردووە و وەرگرتنی ڕێکاری یاسایی پێویست بەرامبەریان لەبەر ڕۆشنایی یاسای وەبەرهێنان ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٠٦، و پێویستە لەسەر دەستەی وەبەرهێنان ئەم بڕگەیە جێبەجێ بکات لە ماوەیەک کە لە (٣٠) سی ڕۆژی کار تێپەڕ نەکات لە ڕێکەوتی گەیشتنی ئەم بڕیارە بە دەستەکەیان.

٩. هەڵوەشاندنەوەی تەرخانکردنی زەوی کە بە موساتەحە دراون، بەڵام دەستیان بە جێبەجێکردنی پرۆژەکان نەکردووە.

١٠. تاپۆکردنی سەرجەم ئەو زەویانەی کە بە شێوەی کارت تەرخانکراون بۆ هاووڵاتییان لەلایەن هەردوو وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار و وەزارەتی داد/ بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆماری خانووبەرە.

١١. تاپۆکردنی یەکەکانی نیشتەجێبوون لە پرۆژەکانی وەبەرهێنان بە ناوی هاووڵاتییان لەلایەن هەردوو وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار و وەزارەتی داد/ بەڕێوەبەرایەتی گشتی تۆماری خانووبەرە و دەستەی وەبەرهێنان.

١٢. پێداچوونەوە بە نرخی خزمەتگوزاریی کۆمەڵگەکانی نیشتەجێبوون لەلایەن لیژنەیەکی هاوبەش بە سەرۆکایەتی نوێنەرێکی وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار کە پلەکەی لە (بەڕێوەبەر) کەمتر نەبێت و نوێنەری پارێزگاکان و ئیدارە سەربەخۆکان بەپێی تایبەمەندێتی جوگرافی و دەستەی وەبەرهێنان و وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێکردن .

١٣. جەردکردن و پۆلێنکردنی سەرجەم موڵکوماڵی وەزارەت و دەستە و لایەنەکانی نەبەستراو بە وەزارەت و سەرجەم دامەزراوەکان لە هەرێمی کوردستان لەلایەن خودی ئەم دامەزراوانەوە و ناردنی وێنەیەکی ئەم تۆمارانە بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و بەڕێوەبەرایەتی گشتی باجەکان و خانووبەرەی میری سەر بە وەزارەت و دەستنیشانکردنی ئەو موڵکوماڵانەی کە شایەنی فرۆشتنن بە پێی یاسای فرۆشتن و بەکرێدانی موڵکوماڵی دەوڵەت ، بۆ ئەوەی وەک سەرچاوەیەک بۆ داهاتی گشتی مامەڵەیان پێوە بکرێت.

١٤. وەرگرتنەوەی سەرجەم قەرزە بازرگانییەکان بە سوودی بانکییانەوە لەلایەن وەزارەتی دارایی و ئابووری لەبەر ڕۆشنایی یاسای چاکسازیی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٠.

١٥. پەسەندکردنی پرۆژەی پێشکەشکردنی خزمەتگوزاریی دابەشکردنی کارەبا و کۆکردنەوەی کرێی خزمەتگوزاریی کارەبای بەشداربووان لەلایەن کۆمپانیای پسپۆڕی کەرتی تایبەتەوە لەبەر ڕۆشنایی یاسا و ڕێنماییە کارپێکراوەکان و لەژێر سەرپەرشتی و چاودێری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران.

١٦. پەسەندکردنی پرۆژەی وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو بۆ کڕینەوە و بەبازاڕکردنی گەنمی جووتیارانی هەرێمی کوردستان لەلایەن کەرتی تایبەتەوە بەپێی ئەو پرۆژەیەی لەلایەن وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو ئامادەکراوە و پرۆژەکە لەژێر سەرپەرشتی و چاودێری حکومەت جێبەجێ دەکرێت بە مەبەستی پاڵپشتیکردنی کەرتی کشتوکاڵ و جووتیاران.

١٧. داشکاندنی ڕێژەی ١٥% لە سەدا پازدە لەو پێشینانەی حکومەت کە لەلای هاووڵاتییانە وەک (پێشینەی خانووبەرە و پێشینەی هاوسەرگیریی و قەرزی بچووک و پێشینەکانی بانکی کشتوکاڵی و پێشینەی پرۆژەکانی پیشەسازی و گەشتیاری) بە مەرجێک هاووڵاتییان ئامادە بن تا ڕۆژی ١٥ی تەمموزی ٢٠٢٠ تەواوی بڕی پێشینەکان بۆ حکومەت بگەڕێننەوە، و ئەم بڕگەیە قەرزە بازرگانییەکان ناگرێتەوە کە بە کۆمپانیا و بەڵێندەر و وەبەرهێنەران دراون وەک ئاسانکاریی بانکی لەلایەن بانکە بازرگانییەکانەوە بەڵکو بەپێی بڕگەی (١٤)ی سەرەوە مامەڵە دەکرێن.

سێیەم: سەرجەم وەزارەت و لایەنە پەیوەندیدارەکان ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن و دەتوانن ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاریی جێبەجێکردنیان دەربکەن.

مەسرور بارزانی
سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران